

WIJCKEL, DE HERVORMDE KERK (GEWIJD AAN DE H. GREGORIUS)

Exterieur

Van de oorspronkelijke, in het begin van de vijftiende eeuw gebouwde kerk rest thans alleen nog de toren. Het schip van de kerk werd in de zeventiende eeuw door brand verwoest, doch het resterende koor was nog groot genoeg om als kerk te dienen. In 1671 echter werd de kerk in simpele vorm herbouwd, met gotiserende vensters. De hoge, zware zadeldaktoeren is samengesteld uit drie geledingen, waarvan de tweede aan drie kanten spitsbogige spaarnissen heeft. De derde geleding, die van kleinere baksteen is gebouwd, is aan alle zijden voorzien van telkens drie gekoppelde galmgaten, door korfbogen gedekt. De top is in 1671 vernieuwd, zoals de muurankers aangeven.

De ingang van de kerk is aan de westkant van de toren; oorspronkelijk was dit een hoge spitsboognis, die echter later gedicht is en voorzien van een veel kleinere rondbogige deurpartij. Achter het verhoogde kerkhof strekt zich het Koehoornbos uit, waar zich vroeger het voor Menno van Coehoorn gebouwde lusthuis Meerenstein bevond.

Interieur

Het eenvoudige rechte schip met driezijdige sluiting aan de oostkant heeft een houten tongewelf met trekbalken.

Het doophek met gedraaide balusters en de eiken preekstoel met gesneden guirlandes en engelenkopjes op de hoeken dateren uit het einde van de zeventiende eeuw. Tegenover de preekstoel staan enkele familiebanken opgesteld. De oudste, in blank eikenhout, heeft een overhuiving die rust op Ionische en Corinthische zuilen. Tussen de versieringen op de architraaf is het volgende opschrift aangebracht:

SALICH . SIN . SI . DIE . GODTS . WOORT
HOOREN . EN . DAT . BEWAEREN . LUC. 11 .28.

De bank dateert uit het begin van de zeventiende eeuw. De veel grotere familiebank ernaast, met gedraaide zuilen, stamt uit het begin van de achttiende eeuw. Boven de gesloten bankenrijen hangen zes fraaie koperen kronen. Praalgraf van Menno van Coehoorn Blikvanger in de kerk is de marmeren graftombe van Menno, baron van Coehoorn. De beroemde veldheer en vestingbouwkundige (Britsum 1641 - Den Haag 1704) bezat in Wijckel het buiten Meerenstein.

Het grafmonument werd kort na zijn dood opgericht en moet al snel een bezienswaardigheid geweest zijn, want de Duitse reiziger Zacharias von Uffenbach, die in 1710 Friesland bezocht, noteerde in zijn verslag:

'Wij gingen echter daarheen, om het huis en de grafstede van de beroemde generaal Coehoorn te zien. Wij vonden beide niet zo merkwaardig als men ze ons geroemd en wij ons voorgesteld hadden . . .'.
'

Het monument is ontworpen door Daniël Marot en uitgevoerd door de Amsterdamse beeldhouwer Pieter van der Plas (1647-1708). Op een hardstenen voetstuk staat een zwartmarmeren sarcofaag, versierd met een in reliëf gebeeldhouwde belegeringsscène. Op de sarcofaag ligt de veldheer temidden van oorlogstuig uitgestrekt; achter hem een obelisk van roodgeaderd marmer met vaandels en het (weggehakte) familiewapen. Voor de sarcofaag een schild met opschrift, bekroond door een schedel en een rouwfloers.

Grafstenen

Onder de houten vloer liggen een aantal grafstenen verborgen, voornamelijk van leden van de familie Van Wyckel. Aan weerszijden van het praalgraf zijn tegen de muur grafstenen geplaatst van Hendrik Casimir van Coehoorn († 1756), Frederik Willem van Limburg Stirum († 1747) en zijn echtgenote Theodora van Coehoorn, Gozewijn Theodoor van Coehoorn († 1737; deze zerk is zeer rijk gebeeldhouwd, o.a. met een treurende vrouwenfiguur) en van Geertruid Alegonde van Coehoorn († 1737). Voor Hendrik Casimir van Coehoorn en Frederik Willem van Limburg Stirum zijn er eveneens rijk gedecoreerde epitafen van wit en zwart marmer, met wapens en allegorische figuren.

Orgel

Het orgel werd in 1900 gebouwd door de Fa. Bakker en Timmenga te Leeuwarden. De dispositie is als volgt :

Prestant 8'	Cornet 3 sterk
Bourdon 16' Bas	Octaaf 2'
Bourdon 16' Disc.	Trompet 8'
Viola da Gamba 8'	
Holpijp 8'	Ventiel
Octaaf 4'	
Fluit 4'	Pedaal aangehangen

Klok

De kerk bezit een luidklok uit 1388, die versierd is met twee reliëfs van een heilige (St. Gregorius?). Aan de bovenrand is het volgende opschrift aangebracht:

+ Int: iaer; ons: heren:MCCClxxxviii : inde: eer: Goeds: bin: ic: gh/emaect: ende : des : goede :
sintte : gregoriis : Maria +

Juub Bosmans
1977/1997